

JAN KOCHANOWSKI

**Pieśń III (Nie wierz
Fortunie, co
siedzisz wysoko...)**

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI WTÓRE

*Pieśń III*¹

Nie wierz Fortunie², co siedzisz wysoko³;
Miej na poślednie koła pilne oko⁴:
Bo to niestała pani z przyrodzenia⁵,
Często więc rada sprawy swe odmienia.

Nie dufaj w złoto i w żadne pokłady⁶,
Każdej godziny obawiaj się zdrady:
Fortuna co da, to zasię wziąć może,
A u niej żadna dawność⁷ nie pomoże.

A ci, co z tobą teraz przestawają,
Twej się fortunie, nie tobie kłaniają;
Skoro ta zniknie, tył każdy podawa⁸,
Jako cień, kiedy słońca mu nie zstawa⁹.

Lecz jako sama oczy zasłoniła,
Tak swym pochlebstwem ludzi pobłaźniła¹⁰,
Że drugi wysszej nosa gębę nosi,
A wszystkie inne oczyma przenosi¹¹.

Ty pomni, że twój skarb u Szczęścia w mocy¹²,
A tak¹³ się staraj o takiej pomocy,
Aby wždy z tobą twego co zostało,
Jesli zaś będzie Szczęście swego chciało.

Cnota skarb wieczny, cnota klenot drogi;
Tegoć nie wydrze nieprzyjacieli srogi,
Nie spali ogień, nie zabierze woda;
Nad wszystkim inszym panuje Przygoda¹⁴.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²Fortuna — rzym. bogini ślepego przypadku. Przedstawiano ją z rogami obfitości, trzymającą ster (była sternikiem życia ludzkiego), zazwyczaj ślepa. Motyw Fortuny odgrywał niezwykle ważną rolę w filozofii *Pieśni* Kochanowskiego. [przypis redakcyjny]

³siedzieć wysoko — zajmować wysoką pozycję społeczną. [przypis redakcyjny]

⁴Miej na poślednie koła pilne oko — dosł.: zwracaj uwagę na tylne koła; przysłowie to znaczy: myśl o tym, co się może zdarzyć. [przypis redakcyjny]

⁵z przyrodzenia — z natury. [przypis redakcyjny]

⁶pokład (daw.) — skarb. [przypis redakcyjny]

⁷dawność (praw.) — termin oznaczający prawo do posiadania z tytułu zasiedzenia. [przypis redakcyjny]

⁸tył (...) podawać (daw.) — uciekać. [przypis redakcyjny]

⁹nie zstawa (starop.) — nie starcza. [przypis redakcyjny]

¹⁰pobłaźnić (starop.) — ogłupić. [przypis redakcyjny]

¹¹insze oczyma przenosi — gardzi innymi (patrząc wyniośle ponad ich głowami, omijając ich wzrokiem). [przypis redakcyjny]

¹²u Szczęścia w mocy — zależy od Szczęścia (a więc Losu, Fortuny). [przypis redakcyjny]

¹³a tak — a więc. [przypis redakcyjny]

¹⁴przygoda — przypadek. [przypis redakcyjny]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-wtore-piesn-iii>

Tekst opracowany na podstawie: Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Okładka na podstawie: BigKidsLoveToys - off more than on@Flickr, CC BY-SA 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).